

Nieto-Galan, Agustí (2011). *Los públicos de la ciencia. Expertos y profanos a través de la historia*. Madrid: Marcial Pons, Ediciones de Historia, S.A. 407 p. 25 € ISBN: 978-84-92820-49-8

L'últim llibre del professor i historiador de la ciència Agustí Nieto-Galan no deixa indiferent. *Los públicos de la ciencia. Expertos y profanos a través de la historia* és alhora una obra de síntesi, de denúncia i de propostes de futur. Recull de forma amena i puntillista la història dels públics de la ciència en un viatge per comprendre les relacions entre experts i profans, cerca les arrels històriques i denuncia l'existència d'un malestar de la cultura científica actual que l'autor fa servir d'hipòtesi i fil conductor, i va més enllà proposant solucions cap a una nova cultura científica.

L'autor analitza processos comunicatius de la ciència en diferents contextos històrics partint de la teoria de l'esfera pública de Jürgen Habermas, tan fructífera per a la historiografia social i constructivista de la ciència, i afegint idees, conceptes i metodologies procedents de la història cultural i literària i dels estudis de ciència i tecnologia (STS). Identifica «experts» i «profans» en diferents moments històrics i defensa l'existència d'una realimentació entre creadors i receptors de coneixement, d'un debat continu d'idees com a base de la legitimació del saber i l'autoritat científica, que genera un concepte de «públics» dinàmic i actiu en la construcció de coneixement que serveix com a eix unificador del llibre.

Nieto-Galan veu una insatisfacció respecte de la ciència a la nostra societat fruit de la fallida en la traducció del progrés científic i tècnic en un progrés moral que hauria justificat a la dècada de 1980 el «model de dèficit» de la divulgació científica encara present avui dia, de caràcter vertical i unidireccional, amb uns experts emissors del discurs científic i uns públics receptors inferiors intel·lectualment i passius. Més tard, pensadors com ara Stephen Hilgartner van denunciar

aquesta visió dominant de la divulgació científica per ser una eina per reforçar l'autoritat dels experts i el seu estatus social privilegiat, obrint la porta a una divulgació més crítica de la ciència que podria augmentar el malestar de bona part de la comunitat científica, ja que suposaria un risc per la seva superioritat epistemològica, una amenaça a l'eficaç imatge d'una ciència pura, objectiva i neutral que la portaria a equiparar-se amb altres creences i valors. Així, el llibre és una revisió històrica de la forma tradicional de divulgació, d'actors, temps, espais i pràctiques de divulgació i socialització del saber científic. Indaga en la construcció de l'autoritat científica i la validació del coneixement en diferents espais i moments històrics que donen forma als set capítols: la ciència impresa, la ciència espectacle, la ciència heterodoxa, la ciència a les aules, la ciència de la tècnica, la ciència mediàtica i la ciència democràtica.

En aquest fascinant recorregut el llibre analitza qüestions com ara el negoci editorial de la ciència i l'aparició dels professionals de la divulgació científica, o el factor espectacular de la ciència i la seva naturalesa cultural, dinàmica i controvertida. Explora els límits canviants entre ciència i pseudociència com a mecanismes de negociació i la impossibilitat de definir amb claredat el professional, l'amateur i el públic. Descobreix la retòrica pel sosteniment de l'autoritat científica i el control social darrere el discurs educatiu i la mediatització de la ciència. Defensa l'usuari de la tècnica com a guia i estímul de la invenció, i investiga la conveniència d'una crítica de la ciència dins la creixent demanda d'una participació pública.

En definitiva, Nieto-Galan ens ofereix un recorregut històric i historiogràfic (recolzat aquest amb notes adients i una diversa i ben elaborada bibliografia) que és, sense dubte, parada obligada per apropar-se a la història dels públics de la ciència. Proporciona una visió panoràmica que combina perfectament exemples històrics diversos i un marc teòric actualitzat, la qual cosa la fa única dins la historiografia de la ciència local i internacional. Un llibre que esbossa algunes possibles solucions al malestar de la cultura científica, tot i que hom desitjaria més que un epíleg per tractar les propostes cap a una nova cultura científica, i que obre molts camins a qui desitgi continuar la recerca de la vesant comunicativa de la ciència.

Jesús Maria Galech Amillano
Centre d'Història de la Ciència (CEHIC).
Universitat Autònoma de Barcelona
e-mail: jesusmaria.galech@uab.cat